

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

BROJ 1

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE

HRVATSKE

(Čakovec, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin,
Varaždinske Toplice)

UREDNIČKI ODBOR

Stjepan Hajduk (odgovorni urednik), Dragutin Feletar
(urednik i grafička oprema), Željko Tomičić, Branko Šimek

MUZEJSKI VJESNIK izlazi povremeno, a svake godine
izdavač je drugi muzej.

Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo — oni se šalju na
adresu: Muzej grada Koprivnice, 43300 Koprivnica,

Trg Leandera Brozovića 1

NAKLADNIK OVOG BROJA

Muzej grada Koprivnice, Koprivnica, Trg Leandera Brozovića 1

ZA NAKLADNIKA

Fraňjo Horvatić

TISAK

»Podravka — Usluge«, OOUR Koprivnička tiskara, 1978.

ZAPIS O PROF. IVANU VRENCEU — NEUMORNOM I ZASLUŽNOM KRAPINČANINU

I kada čovjeka među živima više nema, uspomene na njegova djela oživljavaju najbliži suradnici. Rođen je 8. II 1901. u Krapini, sin Juraja, lončarskog obrtnika i majke Judite r. Bizjak. Odgajan među jedanaestero braće (5 kćeri i 6 sinova), u skromnim obiteljskim prilikama. Od rane mladosti skromnost ga je naučila poštivati malog čovjeka, razumijevati nevolju i bijedu. Ostao je uporan u svojim pozitivnim htijenjima, da postane narodni odgajatelj i prosvjetitelj — učitelj i profesor. U Krapini je završio osnovnu školu tzv. Malu realnu gimnaziju 1916/17, a učiteljsku školu jednu godinu je polazio u Zagrebu 1917/18. i nastavio u Čakovcu do završetka 1920/21. Radi slabih ekonomskih obiteljskih prilika nije školovanje mogao odmah nastaviti nego se zaposlio sa stečenim učiteljskim zvanjem u Osnovnoj školi Jasenovački Jablanac, gdje je ostao od 14. IX 1921. do 18. X 1923. Uspio se upisati na Višu pedagošku školu u Zagrebu na vlastiti trošak. Zatim je postavljen u Osnovnu školu Kalnik, a tu službuje od 19. X 1923. do 4. X 1924. Pripremajući se za profesorski diplomski rad uspio je dobiti namještenje u Osnovnoj školi u Zagrebu i u njoj je radio od 5. X 1924. do 30. XI 1928. Međuvremeno, u listopadu 1926. položio je profesorski diplomski ispit i postavljen je za predavača biologije (narodno gospodarstvo), kemije i geografije u Učiteljskoj školi u Sarajevu od 1. XII 1928. do 24. XI 1929. Česti premještaji nisu ni njega mimoišli, čim su vlastodršci primjetili da se čovjek bavi i društveno-političkim radom, pa je iz Sarajeva premješten u Učiteljsku školu u Petrinji od 25. XI 1929. do 31. VIII 1937, a u Učiteljskoj školi u Čakovcu od 1. IX 1937. do 14. IX 1941, potom u Učiteljsku školu u Gospiću od 15. IX 1941. do 1. II 1942. Tada mu je nastao kraći prekid službovanja i radi u administraciji. Od 1. ožujka 1943. predaje u Karlovačkoj gimnaziji i aktivno surađuje s NOP-om, a 1. XI 1944. je otišao prema zadacima NOP-a na oslobođeni teritorij i u svojstvu profesora predavao u Partizanskoj nižoj gimnaziji u Pisarovini do 15. V 1945. Iza toga je od 16. V 1945. do 20. X 1945. na dužnosti direktora Niže gimnazije u Velikoj Gorici. I konačno je poželio doći na rad u Krapinu da se oduži svom rodnom gradiću i sugrađanima u prosperitetu suvremenog socijalističkog doprinosa i u tome su ostali zapaženi njegovi izvanredno značajni rezultati svestranog društveno-političkog djelovanja. Preuzeo je dužnost direktora od Mateja Ljubešića, 21. X 1945. Pod njegovim je rukovodstvom ondašnja Građanska škola dobila status gimnazije sa 8 razreda. Time je bilo omogućeno školovanje i djeci siromašnih rodi-

Prof. Ivan Vrence (čuči drugi s desna) snimljen s prijateljima
podno Velikog Tabora 1964. godine

telja iz Krapine i drugih zagorskih mjesta. Tako su učenici sa završenim 4. raz. građanske škole nastavili 5. razred gimnazije već 1945. godine. Radi povoljnijih uvjeta školovanja djece palih boraca i žrtava fašističkog terora, osnovan je u Krapini Srednjoškolski đački dom, koji je rasformiran 1955. Tako je 1945/46. uspješno zavr-

šilo peti razred 33 učenika (21 muški i 12 ženski). Izvanredan interes školovanja ubrzo se razvio, kad je već 1948/49. u godini prvih maturanata s ispitom zrelosti bilo u 15 odjeljenja 770 učenika, od toga 416 muških i 354 ženskih polaznika. Tada je prof. Vrence uspio organizirati dogradnju krila staroj zgradi gimnazije na kat.

Osim pedagoško-rukovodećeg rada prof. Ivo Vrence je neprestano bio biran u organe narodne vlasti i društveno-političkih organizacija općine i kotara Krapina. Građani su ga kao neženju prozvali »vječitim mladićem«. Njegova neprestana i neumorna djelatnost sačuvala mu je svježinu fizičke i psihičke kondicije, jer je bio i veliki ljubitelj prirode. Jedan je od organizatora amaterskog narodnog sveučilišta od 1946. kojem je kao poznavalac mnogobrojnih stručnjaka iz Zagreba i sa zagorskog područja uspjevao pridobiti kao predavače radi širenja odgojno-prosvjetiteljske uloge za krapinsko građanstvo iz raznih znanstvenih, društvenih i političkih oblasti. Istovremeno je uz njegovu suradnju obnovljen rad gradske knjižnice i kinomatografa. Nadalje je uz pomoć gimnazijskih profesora Ivana Srebrnića, Pere Šaića, Ive Ostojića i pisca ovih redaka, nesebično pomagao u prikupljanju muzejskih predmeta radi osnivanja zavičajnog muzeja u Krapini, koji je otvoren 10. V 1952. Postao je članom muzejskog savjeta i kao takav zalagao se na prikupljanju pojedinih prigodnih i povremenih izložaba. Vrence je kao počasni konzervator — stručan i marljiv prirodoslovac, radio sa mnom zajedno na popunjavanju geološko-paleontološke zbirke u zavičajnom muzeju i na hortikulturnom uređivanju nalazišta krapinskog pračovjeka prije postavljanja rekonstruiranih skulptura kod Muzeja evolucije na Hušnjakovu u Krapini. Nažalost to je propustio spomenuti dr Juraj Kallay u svom tekstu »O proslavi 70-god. otkrića krapinskih praljudi« (Knjiga »Krapina 1899—1969«, str. 209—214). Fosilni nalazi krapinskog pračovjeka danas izloženi u Muzeju evolucije na Hušnjakovu također su bili kao posebna zbirka izloženi najprije u krapinskom zavičajnom muzeju u Starom gradu Krapina do 1966, kada je uređena specijalizirana muzejska zbirka u Dolcu. Zato je potrebno da prethodni pionirski rad ostane zapisan i objelodanjen. O izuzetno zapaženoj izložbi na temu »Razvoj čovjeka« održanoj u Krapini, uz pomoć stručnjaka Geološko-paleontološkog i Zoološkog muzeja iz Zagreba, od 7—21. IX 1963. (Vijesti muzealaca i konzervatora Zagreb, g. XIII, br. 1/veljača 1964, str. 9—10). Prof. Ivo Vrence izvanredno se zalagao i pomagao u popunjavanju muzejskih eksponata, kao i otvaranju novih muzejskih zbirki NOB-e, etnografije i Gajeve memorijalne zbirke u rodnoj kući.

Svaki je slobodan trenutak provodio u prirodi i kao stručnjak korisnim prijedlozima dopriniosio, da se u sva nova naselja posadi

brzorastuće drveće i ukrasno grmlje. U tu svrhu žrtvovani su i mnogi gradski vrtovi, a u pedesetim je godinama uređeno i novo šetalište imenom krapinskog prvoborca Ivica Božića. Rekao bi Vrence, neka i novi dom kulture krasi bijele breze kao mlade ve-sele snaše, gdje će se održavati kulturne priredbe i širiti suvremena socijalistička prosvjeta i slušati vesela naša draga kajkavska riječ i zvuci omiljene glazbe u danima festivalskih zbivanja. Doista, to je danas najomiljenije krapinsko šetalište od Gajeva trga po prema autobusnom i željezničkom kolodvoru.

Vrence je i jedan od prvih poslijeratnih predsjednika Turističkog društva Krapine i inicijativnog odbora Turističkog saveza općine Krapina. Njegovoj društvenoj požrtvovnosti nije bilo kraja. Čak je osobno obilazio prijatelje i znance, učlanjivao ih u turističko društvo, objašnjavao im, da će Krapina i u oblasti turizma imati znatne koristi čim bude dovršena Zagorska magistrala. Ona će do kraja otvoriti vrata izletnicima iz cijeloga svijeta, jer je ime Krapine radi fosilnih nalaza krapinskog pračovjeka upisano u školske priručnike, Gajevo ime je poznato u svem slavenskom svijetu. Ovdje je bilo i poznato žarište revolucionara, a napose Krapina je poznata stoljećima u mnogim povijesnim zbivanjima kao zagorska metropola od 1193. godine. A mnogobrojni posjetioči uživaju i u atraktivnim prirodnim ljepotama, jer su nam i u neposrednoj bli-zini poznata termalna kupališta s lječilištima. Pomagao je u radu planinarskom društvu, bavio se ribolovom — putujući pješke, biciklom i u starijim godinama motorkotačom »kolibri«. U tim je društvima također bio aktivan funkcioner u Krapini i u višim forumima u Zagrebu. Mlađim društveno-političkim radnicima uvijek je bio uzoran i rado pomagao stručnim savjetima sve do umirovlje-nja, 31. I 1960, a otada građani su mu se još više divili jer su ga često vidjeli kao gospodarskog i prirodnjačkog stručnjaka u vrto-vima, voćnjacima, vinogradima i u gradskim parkovima, kako praktički radi s mnogim ljubiteljima prirode. Takvim je životnim elanom nastavio, takoreći, do posljednjeg dana, dok se Krapinom nije pronijela tužna vijest, da je umro »vječiti mladić« — prof. Ivo Vrence, čovjek plemenita srca i izvanredno zaslužan društveno-politički radnik (30. svibnja 1972). Za raznolik požrtvovan rad odlikovan je vojnim odlikovanjima, a dodijeljena su mu i mnogobroj-na društveno-politička spomen-priznanja i srebrna plaketa grada Krapine s povijesnim grbom u povodu 20-godišnjice Muzeja Krapina i okolice.

Evocirajući uspomene na samoprijegornu djelatnost prof. Ivana Vrence iz Krapine, iskazana je počast u povodu 5-godišnjice njegove smrti.